

MRF 2022.118

Miljø- og Fødevarerklagenævnets afgørelse af 10. juni 2022, j.nr. 21/10113

Stadfæstet dispensation til opførelse af 711 m² stor erhvervsbygning inden for fortidsmindebeskyttelseslinjen, da arealet allerede i betydelig grad fremstod påvirket af eksisterende erhvervsbygninger, som erhvervsbygningen skulle opføres i forlængelse af, hvorfor der efter en samlet vurdering alene ville ske en begrænset påvirkning af ind- og udsynet til fortidsmindet.

Thisted Kommune meddelte i januar 2021 i medfør af naturbeskyttelseslovens § 65, stk. 2, dispensation til etablering af en 711 m² stor erhvervsbygning inden for fortidsmindebeskyttelseslinjen. Erhvervsbygningen ønskedes opført i forlængelse af to allerede eksisterende erhvervsbygninger. Matriklen, hvor bygningen ønskedes opført, var beliggende inden for lokalplan nr. 54, Thisted, Erhvervsområde, Koldby, og var ubebygget. Størstedelen af matriklen var omfattet af fortidsmindebeskyttelseslinjen, der kastedes af en gravhøj fra oldtiden beliggende i en privat have. Bygningen ønskedes placeret 57 meter nordøst fra fortidsmindet, hvorimellem der fandtes tæt bevoksning nærmest fortidsmindet, mens den resterende del af arealet bestod af åben mark op til de erhvervsbygninger, som bygningen skulle placeres i tilknytning til. Afgørelsen blev påklaget af Slots- og Kulturstyrelsen, der bl.a. anførte, at det ansøgte ville udgøre en mærkbar og skæmmende ændring med betydning for ind-

og udsynet fra gravhøjen, at der kunne findes alternative placeringer, og at beplantningen ikke i sig selv kunne begrunde en dispensation. Miljø- og Fødevarerklagenævnet konstaterede, at arealet inden for fortidsmindebeskyttelseslinjen allerede i betydelig grad fremstod påvirket af den nuværende driftsbygning, vejanlæg og beboelsesbygningen med diverse tilhørende udhuse ved højens østlige fod. Da den ansøgte udvidelse havde en sådan sammenhæng med den allerede eksisterende bebyggelse, og da den efter en samlet vurdering alene ville udgøre en begrænset påvirkning af ind- og udsynet til gravhøjen, fandt nævnet, at der kunne meddeles dispensation til det ansøgte. Nævnet lagde på baggrund af sagens oplysning til grund, at eventuelle alternative placeringsmuligheder var afsøgt og udelukket, og vurderede samtidig, at afgørelsen som følge af de konkrete forhold på ejendommen ikke ville skabe præcedens. Miljø- og Fødevarerklagenævnet stadfæstede herefter afgørelsen.

Stadfæstelse af dispensation i sag om opførelse af erhvervsbygning inden for fortidsmindebeskyttelseslinjen i Thisted Kommune

21/10113

Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse efter naturbeskyttelseslovens § 18, stk. 1, jf. § 65, stk. 2, jf. § 78, stk. 1, 1. pkt.[1]

Miljø- og Fødevareklagenævnet stadfæster Thisted Kommunes afgørelse af 15. januar 2021 om dispensation til opførelse af erhvervsbygning inden for fortidsmindebeskyttelseslinjen på matr. nr. [A1] Irup Hgd.s Hede, Hørdum beliggende [A1], 7752 Snedsted.

Det indbetalte klagegebyr tilbagebetales ikke.

Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse er endelig og kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed, jf. § 17 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet[2] og gebyrbekendtgørelsens § 2.[3] Eventuel retssag til prøvelse af afgørelsen skal være anlagt inden 6 måneder, jf. naturbeskyttelseslovens § 88, stk. 1.

Afgørelsen er truffet af nævnet, jf. § 1 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet, der i overensstemmelse med naturbeskyttelseslovens § 78 har behandlet sagen i den læge afdeling, jf. § 3, stk. 1, nr. 9, i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

1. Klagen til Miljø- og Fødevareklagenævnet

Afgørelsen er den 4. februar 2021 påklaget til Miljø- og Fødevareklagenævnet af Slots- og Kulturstyrelsen.

Klager har navnlig anført, at

- det ansøgte vil udgøre en mærkbar og skæmmende ændring med betydning for indsynet til og udsynet fra gravhøjen,
- der er risiko for, at arkæologiske lag og konstruktioner vil blive ødelagt, og
- beplantning ikke i sig selv kan begrunde en dispensation.

Klagepunkterne er nærmere uddybet i afsnit 2.3.

2. Sagens oplysninger

2.1 Ejendommen/området

Den ansøgte erhvervsbygning ønskes opført på matr. nr. [A1] Irup Hgd.s Hede, Hørdum i forlængelse af to allerede eksisterende erhvervsbygninger på matr. nr. [A4] Irup Hgd.s Hede. Matriklen er beliggende inden for lokalplan nr. 54, Thisted, Erhvervsområde syd for [A2], Koldby[4] og er ubebygget. Størstedelen af matriklen er omfattet af fortidsmindebeskyttelseslinjen, der kastes af en gravhøj (fredningsnr. 1403:177). Det nordvestlige hjørne af matr. nr. [A1] ligger uden for fortidsmindebeskyttelseslinjen. Øst for lokalplanområdet ligger matr. nr. 4e Irup Hgd.s Agermark, Hørdum, som ligeledes er ubebygget, og som ligger ud til både [A3] i sydøst og [A2] i nordøst.

Den omhandlede gravhøj ligger i en privat have syd for den ansøgte placering til erhvervsbygningen. Gravhøjen er beliggende lige ud til [A3]. Det fremgår af Slots- og Kulturstyrelsens hjemmeside "Fund og Fortidsminder", at den omhandlede gravhøj (fredningsnr. 1403:177) er en rundhøj fra oldtiden, som er beliggende i en have. Gravhøjen er 3,5 m høj og 12 m i diameter og kaldes "Dannerhøj". Gravhøjen fremstår firsidet, med en flad top og en ujævn overflade. Gravhøjen er græsklædt og beplantet med enkelte træer. Det er endvidere oplyst, at der fra prydhaven i syd er en trappe af cementfliser op ad højen, som ikke er forlangt fjernet, idet den ikke virker skæmmende, men kan modvirke slid.[5]

2.2 Den påklagede afgørelse

Thisted Kommune har den 15. januar 2021 i medfør af naturbeskyttelseslovens § 65, stk. 2, meddelt dispensation til etablering af en erhvervsbygning inden for fortidsmindebeskyttelseslinjen på matr. nr. [A1], Irup Hgd.s Hede, Hørdum.

Det fremgår af afgørelsen, at der ønskes opført en 711 m² stor bygning til produktionsvirksomhed som tilbygning til eksisterende erhvervsbygninger. Det ansøgte ønskes placeret 57 m nordøst fra fortidsmindet. Det fremgår videre, at der mellem den ansøgte placering og fortidsmindet findes tæt bevoksning nærmest fortidsmindet, mens den resterende del af arealet består af åben mark op til de erhvervsbygninger, som det ansøgte ønskes placeret i tilknytning til. Det er videre oplyst, at de eksisterende bygninger, som det ansøgte ønskes placeret i tilknytning til, er beliggende i et område, der ved en lokalplan fra 1985 er udlagt til erhvervsformål, og som er præget af større erhvervsbygninger.

Thisted Kommune har anført, at fortidsmindet er en rundhøj med afskårne sider, som får højen til at fremstå firkantet. Kommunen har endvidere oplyst, at højen er placeret i en have ved [A3], og at den fremstår helt tilgroet med træer, og at den ved indsyn til højen opfattes som en sammenhængende og tæt beplantning.

Thisted Kommune har vurderet, at det ansøgte placeres i overensstemmelse med lokalplanens bestemmelser, og at det ikke er muligt at placere det ansøgte andre steder inden for lokalplanområdet grundet eksisterende vejudlæg.

Videre har Thisted Kommune vurderet, at det ansøgte ikke vil påvirke indsynet til eller udsynet fra fortidsmindet væsentligt, idet fortidsmindet fremstår med meget begrænset synlighed i en eksisterende have. Indsynet til fortidsmindet er ifølge kommunen ved indsyn fra nord og vest ad [A2] umuliggjort af eksisterende bebyggelse og en høj støvjold langs [A2], og det ansøgte vil ikke ændre væsentligt på indsigtsmulighederne herfra. Kommunen har endvidere bemærket,

at indsynet fra [A3] fra nord er begrænset af den eksisterende beplantning i højens nære omgivelser. Kommunen har på den baggrund vurderet, at det ansøgte med dets placering nordøst for fortidsmindet ikke vil påvirke indsynet til fortidsmindet væsentligt set derfra. Kommunen har yderligere bemærket, at indsynet syd fra [A3] er begrænset af beplantning og bebyggelsen på [A3]. Indsynet fra øst og vest vurderes ligeledes ikke at blive påvirket på grund af det ansøgte placering nord for fortidsmindet, samt fordi området er præget af skov.

Thisted Kommune har bemærket, at Skov- og Naturstyrelsen den 22. november 2005 ikke var indstillet på at ophæve eller reducere fortidsmindebeskyttelseslinjen omkring gravhøjen. Styrelsen henviste til muligheden for at ansøge om dispensation efter naturbeskyttelseslovens § 65, stk. 2. Kommunen er af den opfattelse, at formålet med bestemmelsen i naturbeskyttelsesloven om ophævelse af beskyttelseslinjer er at opnå en administrativ forenkling, hvor man erstatter en række enkeltstående dispensationer med en administrativ beslutning, nemlig en samlet ophævelse af beskyttelseslinjen inden for den del af lokalplanområdet, hvor der sker en varig ændring af den fremtidige anvendelse.

Da Skov- og Naturstyrelsen ikke ville ophæve eller reducere fortidsmindebeskyttelseslinjen, har Thisted Kommune vurderet, at der må meddeles dispensation til de dele af lokalplanen, som er en forudsætning for områdets fremtidige anvendelse til erhvervsformål, herunder opførelse af den ansøgte bygning.

2.3 Klagens indhold

Klager har beskrevet det pågældende fortidsminde som en rundhøj fra oldtiden, kaldet [F1] eller [F2]. Højen blev i 1993 beskrevet som en i diameter 12 m stor og 3,5 m høj gravhøj, græsklædt og beplantet med enkelte træer i have. Det er klagers opfattelse, at højen med sin størrelse er markant i det omgivende landskab.

Klager har anført, at udvidelsen af stalden i nord vil være en mærkbar og skæmmende ændring inden for fortidsmindebeskyttelseslinjen, der vil have betydning for ind- og udsyn til fortidsmindet. I forlængelse heraf har klager anført, at den eksisterende bebyggelse ikke vil skærme for den nye erhvervsbygning.

Det er klagers opfattelse, at den ønskede udvidelse kan placeres uden for fortidsmindebeskyttelseslinjen på en sådan måde, at det ikke skæmmer fortidsmindet. Klager har videre bemærket, at en placering uden for fortidsmindebeskyttelseslinjen vil mindske risikoen for ødelæggelse af de arkæologiske lag og konstruktioner i jorden.

For så vidt angår Thisted Kommunes bemærkning om eksisterende beplantning og dens skærmende virkning har klager bemærket, at beplantning i sagens natur er omskiftelig eller kan fjernes, hvorfor det er klagers opfattelse, at eksisterende beplantning ikke kan bruges som et særligt argument for dispensation.

2.4 Thisted Kommunes bemærkninger til klagen

Thisted Kommune har den 7. september 2021 bemærket til klagen, at der ikke er tale om en staldbygning som angivet af klager, men om en erhvervsbygning til en produktionsvirksomhed inden for et lokalplanlagt område i tråd med de anvendelsesbestemmelser, der er udlagt i lokalplanen.

Videre har Thisted Kommune medgivet klager, at rundhøjen grundet dens størrelse må være markant i landskabet, men at kommunen har vurderet, at rundhøjen ikke er beliggende markant i landskabet. I forlængelse heraf har kommunen bemærket, at landskabet lokalt omkring rundhøjen fremstår aflukket og lille i skala, idet små plantager opdelt af mindre dyrkningsfelter og mindre ejendomme begrænser vide udsigter over landskabet og oplevelsen af rundhøjen i en bredere landskabelig kontekst. Kommunen har anført, at rundhøjen lokalt opleves som tæt buskads i forbindelse med den tilstødende ejendoms have.

Til det af klager anførte om muligheden for alternative placeringsmuligheder har Thisted Kommune henvist til ansøgers bemærkninger til klagen. Kommunen har desuden vurderet, at der ikke findes en rimelig alternativ placering af det ansøgte inden for det lokalplanlagte området, idet muligheden for at videreføre [A1] skal opretholdes, da denne er en forudsætning for udnyttelsen af det lokalplanlagte område, herunder også den del som er beliggende uden for fortidsmindebeskyttelseslinjen.

Thisted Kommune har bemærket, at der i afgørelsen er henvist til museumslovens § 27, stk. 2, som foreskriver, at arbejdet skal standes, såfremt der under gravning konstateres spor af fortidsminder. Videre har kommunen bemærket, at muligheden for at foretage søgegravninger i projektområdet endnu ikke i dette tidlige stadie af sagsgangen er drøftet, idet det behandles i forbindelse med byggesagsbehandlingen. Kommunen har på den baggrund vurderet, at hensynet til at beskytte de arkæologiske lag ikke er tilsidesat.

For så vidt angår klagepunktet om, at den eksisterende bebyggelse ikke kan skærme for det ansøgte, har Thisted Kommune anført, at kommunen på baggrund af en besigtigelse og ansøgers fotomateriale er af den opfattelse, at den eksisterende bebyggelse og anlæg inden for det lokalplanlagte område i meget høj grad skærmer for det ansøgte og forhindrer oplevelsen af en visuel sammenhæng mellem det beskyttede fortidsminde og det ansøgte.

2.5 Andre bemærkninger til klagen

Ansøger har den 27. maj 2021 fremsendt bemærkninger til klagesagens behandling. Heri har ansøger blandt andet redegjort for sagens forhistorie, herunder at der i 1987 blev vedtaget en endelig lokalplan for området, hvoraf det fremgik, at der var et ønske om at reducere fortidsmindebeskyttelseslinjen til 50 m fra højmidten. I 2005 blev byggemodningen påbegyndt og den daværende kommune solgte arealer til to virksomheder, herunder ansøger.

Ansøger har endvidere bemærket, at det daværende Viborg Amt den 27. februar 2006 meddelte dispensation til de eksisterende erhvervsbygninger på matr. nr. [A4] Irup Hgd.s Hede, Hørdum. I dispensationen var anført, at ændringer af de enkelte parceller inden for lokalplanområdet ikke kræver dispensation fra naturbeskyttelsesloven. Ansøger har bemærket, at denne dispensation ikke blev påklaget af klageberettigede myndigheder eller organisationer.

For så vidt angår det ansøgte har ansøger bemærket, at udvidelsen skal anvendes til produktion, og for at sikre det nødvendige flow i produktionen er det nødvendigt, at udvidelsen sammenbygges med den eksisterende bygning.

Til det af klager anførte, om at det er muligt at udvide i respekt for fortidsmindebeskyttelseslinjen, har ansøger bemærket, at det har været overvejet at forlænge den eksisterende store hal mod nordvest, men at dette vil medføre lukning af kommunevejen

[A1] og vil nødvendiggøre, at det nuværende spånsugningsanlæg og fyringsanlæg flyttes. Ansøger har desuden anført, at en udvidelse, der forudsætter lukning af [A1], vil afskære muligheden for at anvende den resterende del af matr. nr. [A1], som ligger inden for lokalplanens afgrænsning. Ansøger har yderligere bemærket, at med undtagelse af matr. nr. [A1], som bortset fra et mindre areal mod nordvest er omfattet af fortidsmindebeskyttelseslinjen, er lokalplanområdet udnyttet.

Ansøger har for at belyse problematikken vedrørende indsyn til og udsyn fra gravhøjen medsendt ni billeder, hvoraf der på det ene er medtaget en visualisering af den ansøgte udvidelse.

Det er ansøgers opfattelse, at det omhandlede fortidsminde ikke er markant i landskabet grundet den kraftige bevoksning og beliggenhed ved et beboelseshus. For så vidt angår de arkæologiske lag, har ansøger bemærket, at de typisk ligger meget tæt på fortidsmindet inden for en bræmme på ca. 15 – 25 m fra højfoden, og at det ansøgte ikke berører dette område.

Ansøger har yderligere anført, at idet der siden 2006 ikke er sket en lovgivningsmæssig opstramning af den pågældende bestemmelse i naturbeskyttelsesloven, har ansøger haft en berettiget forventning om at det ansøgte byggeri må kunne tillades, herunder at dispensation må kunne meddeles. Ansøger har bemærket, at såfremt de havde vist at en udvidelse ikke ville være mulig, er det sandsynligt, at de havde valgt en anden placering ingen for lokalplanområdet.

3. Miljø- og Fødevareklagenævnets bemærkninger og afgørelse

I sagens behandling har Miljø- og Fødevareklagenævnets medlemmer deltaget: Thomas Steensen (formand), landsdommerne Eva Staal og Anne Bendfeldt Westergaard, samt de læge medlemmer Pelle Andersen-Harild, Lene Hansen, Kristian Pihl Lorentzen og Jens Vibjerg.

Miljø- og Fødevareklagenævnet har den 10. maj 2022 foretaget besigtigelse i området ved og omkring gravhøjen.

3.1 Miljø- og Fødevareklagenævnets bemærkninger

Efter naturbeskyttelseslovens § 18, stk. 1, må der ikke foretages ændring i tilstanden af arealet inden for 100 meter fra fortidsminder (fortidsmindebeskyttelseslinjen), der er beskyttet efter bestemmelserne i museumsloven.^[6] Der må ikke etableres hegn, placeres campingvogne og lignende.

Formålet med fortidsmindebeskyttelseslinjen er at sikre fortidsmindernes værdi som landskabselementer. Både den generelle betydning af fortidsminderne i landskabsbilledet, indsyn til og udsyn fra fortidsminderne skal sikres med bestemmelsen. Samtidig skal bestemmelsen sikre de arkæologiske lag i området omkring fortidsminderne, idet der ofte er særlig mange kulturhistoriske levn i områderne tæt ved de fredede fortidsminder.

Kommunen kan i særlige tilfælde meddele dispensation fra forbuddet mod tilstandsændringer, jf. naturbeskyttelseslovens § 65, stk. 2. I overensstemmelse med bestemmelsens ordlyd er praksis meget restriktiv.

I den enkelte sag skal der foretages en konkret vurdering af, om formålet med den ansøgte tilbygning er så væsentligt, at den generelle beskyttelsesinteresse og hensynet til sikring af de arkæologiske lag bør vige, og en konkret vurdering af det ansøgtes påvirkning af det beskyttede fortidsminde.

Det forhold, at der er udarbejdet en lokalplan, kan ikke i sig selv begrunde, at der skal meddeles dispensation.

Miljø- og Fødevareklagenævnet bemærker, at der ikke med Viborg Amts dispensation af 27. februar 2006 er givet ansøger en berettiget forventning om at kunne udvide erhvervsbyggeriet på stedet yderligere inden for fortidsmindebeskyttelseslinjen. Der er således ikke ved formuleringen af amtets dispensation stillet ansøger en fremtidig dispensation fra fortidsmindebeskyttelseslinjen i udsigt.

Miljø- og Fødevareklagenævnet bemærker på baggrund af besigtigelsen, at arealet inden for fortidsmindebeskyttelseslinjen allerede i betydelig grad fremstår påvirket af den nuværende driftsbygning, vejanlæg og beboelsesbygningen med diverse tilhørende udhuse ved højens østlige fod.

Miljø- og Fødevareklagenævnet finder, at der i den konkrete sag er tale om et sådant særligt tilfælde, at der kan meddeles dispensation til det ansøgte. Nævnet har herved lagt vægt på, at den ansøgte udvidelse har en sådan sammenhæng med den allerede eksisterende bebyggelse inden for fortidsmindebeskyttelseslinjen, at den efter en samlet vurdering alene vil udgøre en begrænset påvirkning af ind- og udsynet til gravhøjen. Sådan som sagen foreligger oplyst lægger nævnet til grund, at eventuelle alternative placeringsmuligheder findes at være afsøgt og udelukket. Nævnet vurderer, at afgørelsen som følge af de ovennævnte konkrete forhold på ejendommen ikke ville skabe præcedens.

Miljø- og Fødevareklagenævnet har noteret sig, at Thisted Kommune er opmærksom på, at museumslovens § 27, stk. 2, skal iagttages under opførelsen af erhvervsbygningen, samt at der er mulighed for at foretage søgegravninger i projektområdet.

3.2 Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse

Miljø- og Fødevareklagenævnet stadfæster Thisted Kommunes afgørelse af 15. januar 2021 om dispensation til opførelse af erhvervsbygning inden for fortidsmindebeskyttelseslinjen på matr. nr. [A1] Irup Hgd.s Hede, Hørdum beliggende [A1], 7752 Snedsted.

[1] Lovbekendtgørelse nr. 1986 af 27. oktober 2021 om naturbeskyttelse med senere ændringer.

[2] Lov nr. 1715 af 27. december 2016 om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

[3] Bekendtgørelse nr. 132 af 30. januar 2017 om gebyr for indbringelse af klager for Miljø- og Fødevareklagenævnet mv.

[4] https://dokument.plandata.dk/20_1078312_APPROVED_1206698779388.pdf
(https://dokument.plandata.dk/20_1078312_APPROVED_1206698779388.pdf).

[5] <https://www.kulturarv.dk/fundogfortidsminder/Lokalitet/16500/>
(<https://www.kulturarv.dk/fundogfortidsminder/Lokalitet/16500/>).

[6] Lovbekendtgørelse nr. nr. 358 af 8. april 2014 af museumsloven med senere ændringer.

Sag:

21/10113

Dato:

10. juni 2022.

Emner:

NBL - beskyttelses...

Highlight: Vis/skjul highlight

Miljø- og Fødevareklagenævnet (<https://naevneneshus.dk/start-din-klage/miljoe-og-foedevareklagenaevnet/>) •
Nævnenes Hus • Toldboden 2 • 8800 Viborg • Tlf. nr.: 72 40 56 00 • CVR: 37795526 • mfkn@naevneneshus.dk
(<mailto:mfkn@naevneneshus.dk>)

Tilgængelighedserklæring (<https://www.was.digst.dk/mfkn-naevneneshus-dk>).